

Самоевалуација ученика у настави физике у основној школи

Т. Мишић, *Љ. Нешић

Основан школа „Чегар“, Ниш

**Одсек за физику, Природно-математички факултет у Нишу*

Апстракт. Психолошки и мотивациони фактор су од великог значаја за рад уопште па и процес учења и ангажовања у настави. Циљ самоевалуације ученика је да мотивише што већи број њих за активно праћење наставе.

УВОД

О напретку у процесу наставе и променама које би требало увести у циљу повећања ефикасности наставе, пуно се говори и ради у свету и код нас. Полазећи од претпоставке да су наставници стручно, методички и педагошки оспособљени, акценат је стављен на однос ученика према наставнику и наставном градиву чиме је употпуњен дидактички троугао [1]. Данас се сусрећемо са чињеницом да се у образовно-васпитној сфери не постижу задовољавајући резултати. Васпитна страна проблема, те заостајање на пољу васпитног деловања у оквиру школске наставе (и школских активности у целини) заслужује веома озбиљну критику рада наше школе у опште [2].

Очигледна је тенденција све мање заинтересованости младих људи-ученика за природне науке и у опште њихова резигнираност према процесу сазнања и еволуцији сопствене личности. Ослабљена улога породице и васпитања у оквиру ње је све евидентнија, а као резултат једног таквог социјалног стања имамо пад моралних квалитета ученика. Осим напора предавача, у вези са неком активношћу коју дете спроводи по сопственој иницијативи, независно од предавача, едукација постаје сведена на спољашњи притисак [1].

ЦИЉ ПРОЈЕКТА

Овај пројекат је још један покушај да се, у датим условима, постигне веће ангажовање ученика, и у коначном квалитетније знање. Образовање, пре свега, мора почети психолошким учачањем дечијих могућности (капацитета), интереса и навика и треба бити контролисано по свакој тачки онога што се узима у обзир [3].

ОПИС ПРОЈЕКТА

Пројекат је замишљен тако да се акценат ставља на ученике и њихово самоконтролисање и оцењивање по одређеним параметрима садржаним у самоевалуационим листама за ученике (СЛУ). Параметри у СЛУ се односе на индивидуалну свеобухватну ангажованост ученика на часу и одговорност при изради домаћих задатака.

САМОЕВАЛУАЦИОНА ЛИСТА ЗА УЧЕНИКЕ (СЛУ)

Име и презиме ученика	Предмет													
Разред-одељење	Предметни наставник													
	Школа													
	редни број часа													
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
Дисциплина на часу														
Пажљивост на часу														
Активност на часу														
Израда задатака на часу														
Израда домаћег задатка														

СЛИКА 1. Изглед самоевалуационе листе за ученике.

Ове листе попуњавају сами ученици на крају сваког часа ознакама А, Б или Ц по свим параметрима назначеним у листи. Ознаци А одговара максимална, Б средња и Ц најмања вредност. По обрађеној тематској целини, уз израду теста, врши се и обрада података са листа. Ознакама А, Б и Ц се придружују вредности 5, 3 и 1. Средња вредност тако добијене оцене урачуната је у формирање коначне оцене као резултат залагања ученика у складу са његовим индивидуалним могућностима, о чему ученици треба да буду обавештени. Дистрибуцију листа (СЛУ) врши наставник пред крај сваког часа и сакупља их по попуњавању. Чињеницом да се листе налазе код наставника и да су стално изложене провери, у знатној мери се спречава нереална процена ученика код самовредновања као и јачање моралних квалитета.

ОЧЕКИВАЊА

Очекује се значајан утицај СЛУ на резултате рада ученика и њихово знање из више разлога:

- ученик има јасну представу шта се од њега очекује, осим постигнутих резултата на тестовима знања, и постаје свестан да својим залагањем на сваком часу, сходно могућностима, може да утиче на коначну оцену;
- самооцењивањем, по параметрима из СЛУ, после сваког часа избегнут је кампањски рад, коме су ученици склони;

- увек постоји отворена могућност за напредовање. Уколико ученик увиди недостатак у свом раду (већа учестаност Ц и Б), може више да се потруди и постигне боље резултате који ће у коначном исходу утицати и на оцену;
- како сваки ученик познаје свој индивидуални максимум (у зависности од психичке зрелости) очекује се да ће себе оцењивати у складу са тим;
- евидентан је и мотивациони моменат, јер кроз ову врсту оцене ученик може да утиче и на коначну оцену која је врло битна деци овог узраста, често битнија од знања.

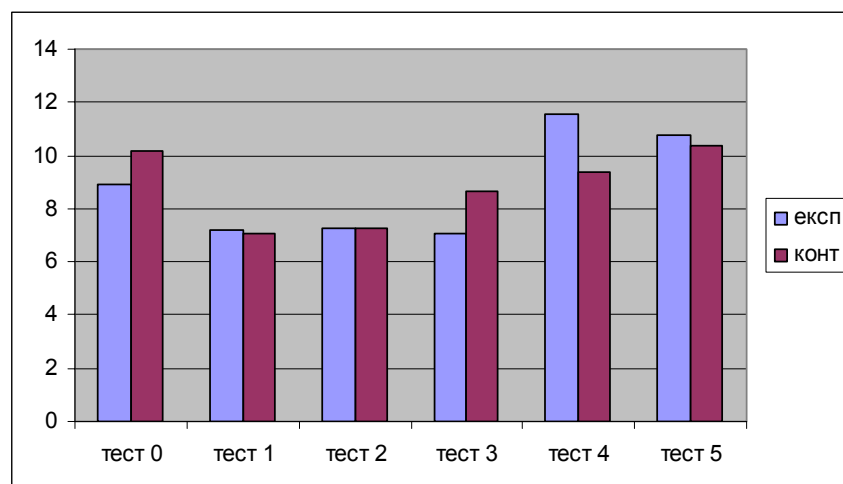
У експеримент су биле укључене три основне школе из Ниша. Истраживање је извођено у оквиру наставе физике у по два одељења седмог разреда сваке школе. Једно одељење је било експериментално (ученици попуњавају СЛУ), а друго контролно (ученици не попуњавају СЛУ). Од посебног је значаја што исти предметни наставник предаје у оба одељења једне школе чиме су избегнуте разлике у начину интерпретирања градива које се обрађује, а са друге стране, су коришћене исте методе рада и градиво обрађивано у истом обиму.

РЕЗУЛТАТИ

По обради сваке тематске целине, рађен је тест знања у свих шест одељења (три експериментална и три контролна). Статистичком обрадом података извршена је прелиминарна анализа и упоређени су резултати теста рађених у оба одељења једне школе, а за сваку школу понаособ.

ТАБЕЛА 1. Резултати ученика основне школе «Чегар»

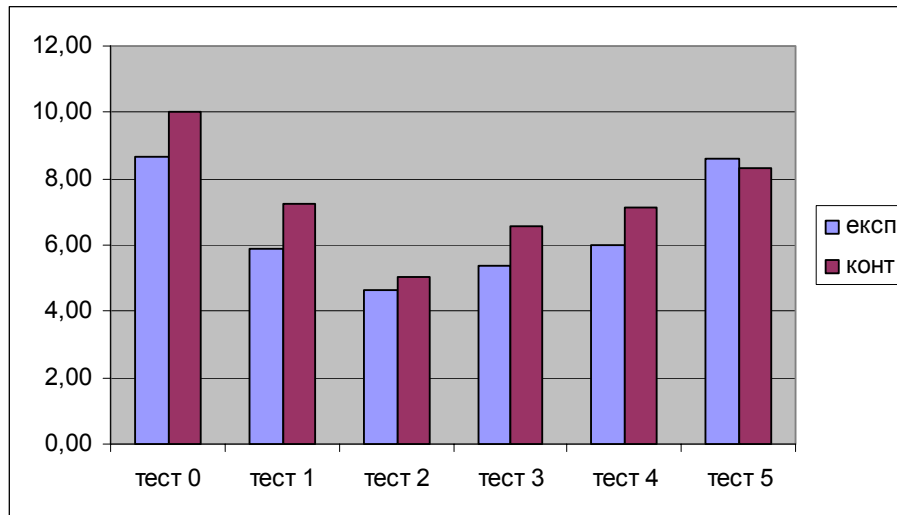
	тест 0	тест 1	тест 2	тест 3	тест 4	тест 5
експериментална група	8.94	7.22	7.25	7.08	11.55	10.71
контролна група	10.14	7.88	7.25	8.62	9.41	10.35

СЛИКА 2. Резултати ученика ОШ Чегар

ТАБЕЛА 2. Резултати ученика основне школе «Бубањски хероји»

	тест 0	тест 1	тест 2	тест 3	тест 4	тест 5
експериментална група	8.67	5.89	4.64	5.36	6.00	8.59
контролна група	10.00	7.24	5.06	6.54	7.14	8.30

СЛИКА 3. Резултати ученика ОШ Бубањски хероји

ЗАКЉУЧАК

На основу анализе резултата тестирања контролних и експерименталних група, где су по иницијалном тестирању (тест 0) у обе приказане школе експерименталне групе показале слабије резултате, евидентан је напредак експерименталних група до краја школске године (тест 5). Анализа показује да се значајнији резултати могу постићи само дуготрајном и систематском употребом самооцењивања, то јест самовредновања.

ЛИТЕРАТУРА

1. др Томислав Петровић, *Дидактика физике*, Физички факултет Универзитета у Београду.
2. др Светозар Чановић <http://www.komunikacija.org.yu>.
3. Johan Dewey, *The School Journal*, LIV, Number 3, (1897).
4. др Раденко С. Круљ, др Саит Качапор, др Радивоје Кулић – Педагогија, Свет књиге – Београд.